

**Тренінг щодо підвищення кваліфікації з моніторингу даних ЦСР
в рамках проекту Підготовка Національної доповіді «Діти та молодь
України в контексті Цілей сталого розвитку»: визначення завдань та
показників**

Ціль 5. «Гендерна рівність»

*Ганна Герасименко,
експерт ГО «Український центр соціальних реформ»*

Ціль 5. Гендерна рівність

Завдання (національне визначення)	Завдання щодо розвитку дітей та молоді
5.1. Створити умови для ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок і дівчат	5.1. Зменшити вплив гендерних норм, що визначають стереотипне ставлення до жінок і чоловіків, дівчат і хлопців
5.2. Знизити рівень гендерно зумовленого та домашнього насильства, забезпечити ефективне запобігання його проявам та своєчасну допомогу постраждалим	5.2. Знизити рівень гендерно зумовленого та домашнього насильства щодо дітей, забезпечити ефективне запобігання його проявам та своєчасну допомогу постраждалим
5.3. Заохочувати спільну відповідальність за ведення господарства та виховання дитини	
5.4. Забезпечити рівні можливості представництва на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті	
5.5. Розширити доступ населення до послуг з планування сім'ї та знизити рівень підліткової народжуваності	5.3. Підвищити обізнаність молоді з питань репродуктивного здоров'я та знизити рівень підліткової народжуваності
5.6. Розширити економічні можливості жінок	

Гендерні стереотипи як передумови нерівного ставлення до жінок і чоловіків, дівчат і хлопців

- Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) закликає держави вживати всіх можливих заходів, аби *«змінити соціальні та культурні моделі поведінки чоловіків і жінок для досягнення викорінення забобонів, звичаїв та всіх інших проявів, що ґрунтуються на ідеї неповноцінності чи зверхності однієї із статей або стереотипності ролі чоловіків і жінок»*

Гендерні дисбаланси в освіті: переваги в успішності навчання не трансформуються в рівність економічних можливостей

Результати ЗНО в 2017: гендерний аспект

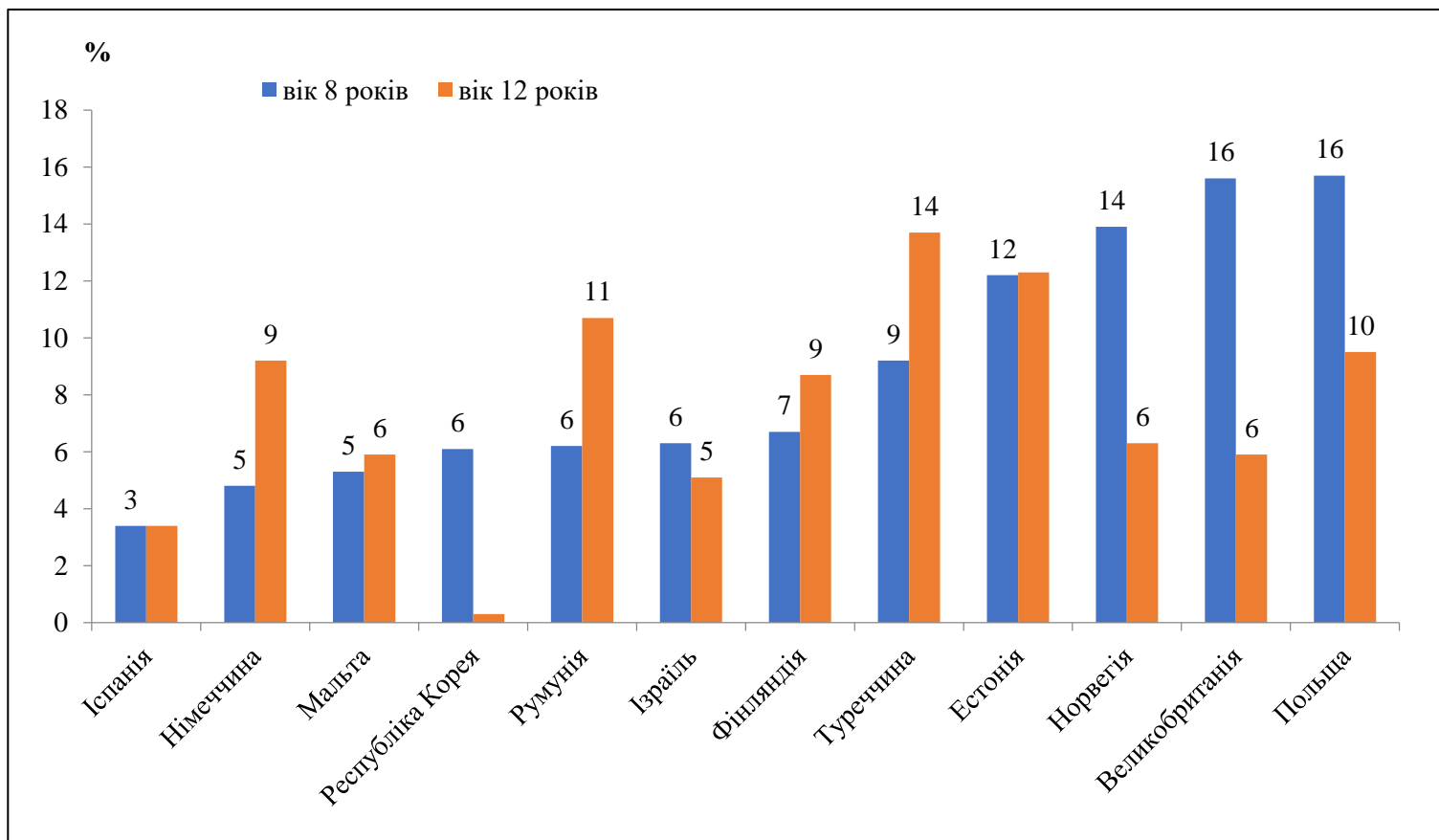
Предмети	Середній бал ЗНО			Гендерна структура учасників ЗНО	
	Жінки	Чоловіки	Разом	Жінки	Чоловіки
Українська мова і література	150,2	138,2	144,8	55,1	44,9
Історія України	138,8	133,1	136,5	59,8	40,2
Математика	141,4	139,9	140,6	43,1	56,9
Фізика	136,3	133,6	134,1	15,6	84,4
Хімія	141,1	144,7	142,2	69,6	30,4
Біологія	138,8	133,4	136,9	64,6	35,4
Географія	140,1	140,8	140,4	52,8	47,2
Англійська мова	147,5	144,2	146,1	58,0	42,0

Джерело: розраховано за даними бази Українського центру оцінювання якості освіти МОН України.

Гендерні дисбаланси в здобутті вищої освіти як передумови гендерної сегрегації ринку праці

- жінки переважають серед здобувачів вищої освіти в галузях охорони здоров'я, освіти та в гуманітарних наук (більше 70%), чоловіки - в галузях транспорту та комунікацій, архітектури або інженерних спеціальностей,
- жінки становлять лише 29,5% усіх студентів, які здобували вищу освіту безпосередньо за спеціальностями, зорієнтованими на STEM-галузі (наука, технології, інжиніринг та математика),
- зростає чисельність жінок серед здобувачів освіти у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти (8% від загальної чисельності зарахованих на навчання), з вересня 2019 році дівчата зможуть здобувати освіту у військових (військово-морських) ліцєях.

Непропорційний розподіл домашніх обов'язків між дівчатами та хлопцями, жінками та чоловіками

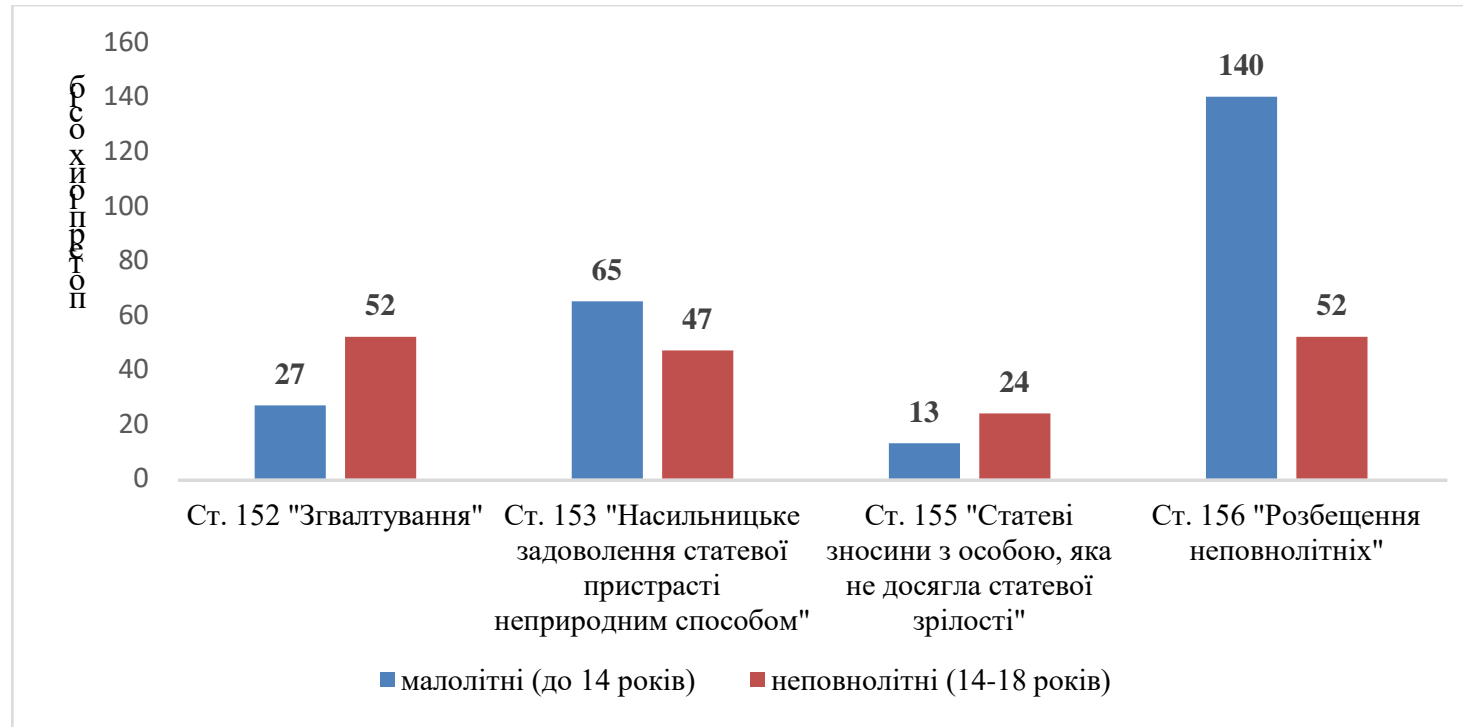
В Україні лише третина (36%) хлопців у віці 18-24 роки погоджуються, що чоловіки мають долучатися до хатньої роботи на рівні з жінками.

Джерело: «Сучасне розуміння маскулінності» (UNFPA, 2018).

Різниця між часткою дівчат і хлопців, які щодня долучаються до хатньої роботи, у віці 8 і 12 років, у відсоткових пунктах

Джерело: Children's Worlds, the International Survey of Children's Well-Being (ISCWeB).

Гендерно зумовлене насильство щодо дітей: офіційна статистика

Кількість дітей, які потерпіли від кримінальних правопорушень, пов'язаних із злочинами проти статевої свободи та статевої недоторканості, 2017 р.

Джерело: дані Національної поліції.

Гендерно зумовлене насильство: рівень поширення в суспільстві

Частка жінок, які зазнали фізичного та сексуального насильства, розподіл за віком на момент опитування

Вікові групи	Тільки фізичне насильство	Тільки сексуальне насильство	Фізичне та сексуальне насильство	Фізичне або сексуальне насильство
15-17 років	5,6	1,5	0,6	7,7
18-19 років	10,3	2,1	0,0	12,4
20-24 роки	10,0	2,4	2,1	14,4
Усього (всі жінки віком 15-49 років)	14,5	2,9	5,0	22,4

Джерело: Incidence of Violence against Women and Girls – 2014 Survey. – Kyiv, GfK Ukraine and UNFPA.

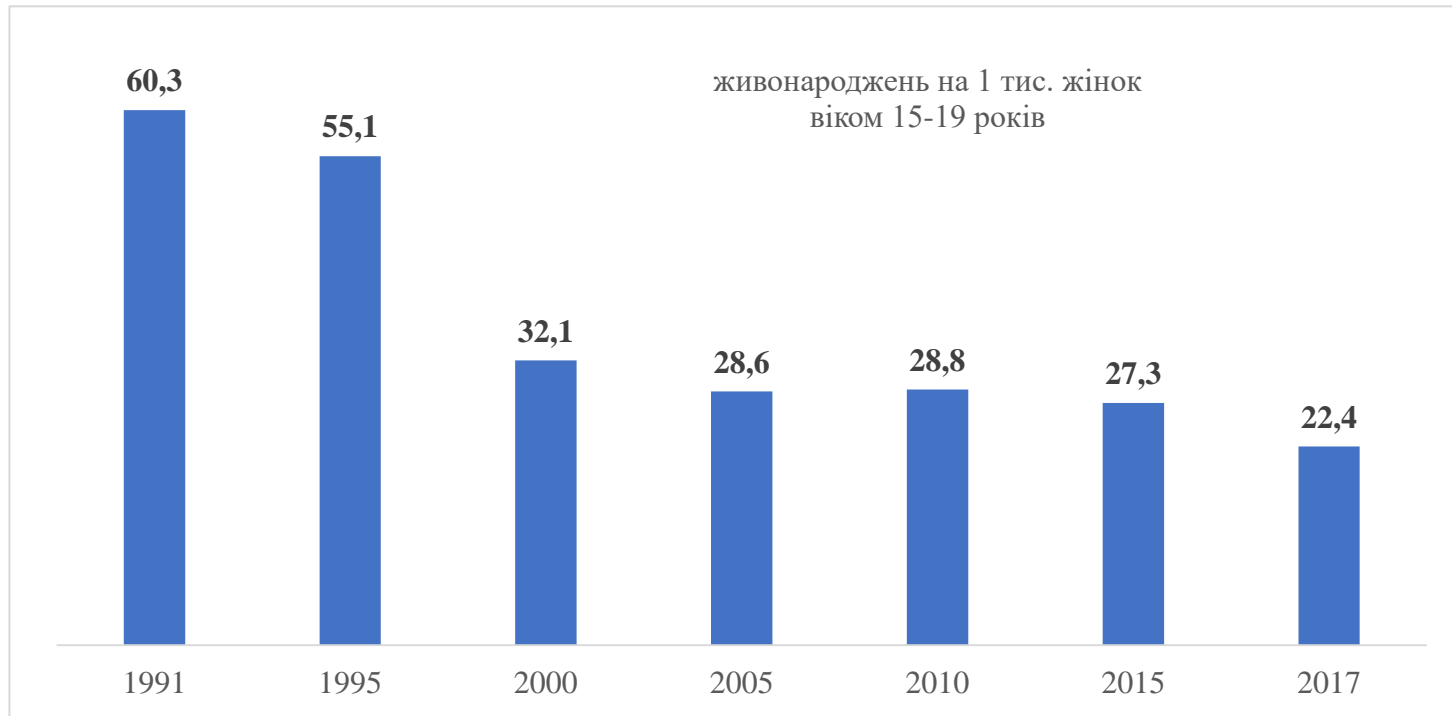
Домашнє насильство

- Згідно даних Національної поліції, в 2017 р. було зафіксовано 96 245 звернень із приводу насильства в сім'ї, з них **900 звернень** надійшло від дітей,
- Новим Законом України *«Про запобігання та протидію домашньому насильству»* (2017 р.) передбачено надання дітям, які стали свідками домашнього насильства, спеціального статусу потерпілих, що дає право на користування відповідним обсягом соціальних послуг від держави,
- Молоді жінки рідше повідомляють про випадки, однак принаймні з однією формою насильства з боку чоловіка/партнера стикалися **11% жінок у віці 15-24 роки**, які перебували в шлюбі («Поширеність насильства щодо дівчат і жінок – 2014» (UNFPA, 2015))

Безпечна статева поведінка молоді

- кожен третій хлопець і кожна шоста дівчина у віці 13–17 років уже мали досвід сексуальних стосунків, однак **кожен другий хлопець і кожна третя дівчина** не використовували презерватив під час останнього сексуального контакту (Health Behavior in School-Aged Children Study),
- лише **34% респондентів віком 10-24 роки** володіють всебічними знаннями щодо шляхів передачі ВІЛ, а **38%** із них мають досвід тестування на ВІЛ упродовж життя,
- частка дівчат, які проходили тестування на ВІЛ скоротилася з 43% до **27% серед 18–19-річних** та з 33% до **30% серед 20–24-річних** осіб протягом 2013-2015,
- хоча частка нових випадків ВІЛ-інфекції у віковій групі 15-24 рр. зменшується, жінки долучаються до епідемії ВІЛ/СНІД у більш ранньому віці (МОЗ)

Підліткова вагітність та аборти

Рівень підліткової народжуваності в Україні, 1991-2017 рр.

Джерело: складено за даними Держстата України.

У середньому по ЄС було зареєстровано 10,5 живонароджень на 1 тис. жінок віком 15-19 років (2016).

У 2017 р. на Закарпатті було зареєстровано 126 живонароджень у матерів віком до 16 років.

Забезпечення гендерної рівності в інституційному середовищі:

- Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р.),
- Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (2013 р.),
- Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (2012 р.),
- Порядок розгляду звернень і повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення (2014 р.),
- Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2017 р.),
- Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року,
- Національна стратегія у сфері прав людини на період до 2020 року та план дій з її реалізації,
- Національний план дій із виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок до восьмої періодичної доповіді України про виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок на період до 2021 року,
- Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року,
- Концепція Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року,
- Державна соціальна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року,
- проект Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти «Освіта: гендерний вимір – 2021».

Ціль 5. «Гендерна рівність»: показники для моніторингу та дезагрегація даних

Показник	Можливість дезагрегації даних
5.1. Частка дівчат серед студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки, зорієнтованими на STEM-галузі (наука, технології, інжиніринг та математика), %	-
5.2. Частка дівчат і частка хлопців, які щодня долучаються до хатньої роботи, %	За віком: 8 і 12 років
5.3. Частка чоловіків у віці 18-24 рр. які погоджуються, що чоловіки мають долучатися до хатньої роботи на рівні з жінками, %	За типом населеного пункту: міська/сільська місцевість
5.4. Частка дівчат віком 15-17 років, які стикалися з фізичним або сексуальним насильством, %	За формою насильства та типом стосунків із кривдником
5.5. Кількість звернень із приводу насильства в сім'ї, що надійшли від дітей, од.	За формою насильства та типом стосунків із кривдником
5.6. Кількість живонароджень на 1 000 жінок віком 15-19 років, од.	За регіонами За віком: 15-17, 18-19 років
5.7. Частка всіх одружених жінок та сексуально активних неодружених жінок віком 15–19, які будь-коли використовували будь-який метод контрацепції, %	-
5.8. Кількість переривань вагітності серед дівчат у віці до 18, од.	За віком: 14, 15-17 років